

Але, з іншого боку, на жаль, проблеми «європейської України» для Пітера Берка не існує ще й тому, що, здається, Україна як така йому просто невідома. Тим-то мандрівні музики – сліпці, кобзарі, а так само й козаки, як пише автор, є феноменами «суспільно-культурного життя Росії», гайдамаки – «південно-східної Європи», а Олекса Довбуш діє в «Карпатах».

Усе це – багатозначний заклик, який нагадує про те, що для того, аби ствердити адекватний образ української культури в очах цивілізованого світу, нам необхідно докласти ще чимало зусиль. І тут досвід П.Берка надзвичайно важливий.

Попри вузькоспеціалізований предмет, дослідженню якого присвячено книжку П.Берка, її з користю для себе прочитає не лише дослідник історії культури в ранньомодерній Європі, а й гуманітарій, який намагається осмислити минуле й сучасне України як органічної складової частини того багатоманіття, що єднається на культурному полі Європи. А вишуканий виклад книги (це комплімент не лише авторові, а й перекладачам) зробить час, присвячений читанню книжки П.Берка, не лише плідним, але й приємним.

Вілен ГОРСЬКИЙ

Після філософії: кінець чи трансформація? / Переклад за редакцією В.В. Ляха. – К.: Четверта хвиля. – 2000. – 432 с.

Сучасна філософія – скажеш ці слова, і вже розумієш, що у них міститься пастка. Адже чи може бути «постмодерна» філософія «сучасною»? Так само – чи може мати статус «філософії» «постфілософія», що звістує про закономірний кінець («посткінець»?) своєї попередниці, а, може, й себе самої? Втім, можливо, це просто «інтел-провокація»?

За всіх обставин філософські тексти виявляються вміщеними у контекст доби. І хоч як би ми намагалися втекти від цього, занурившись у словесну гру з Платоном та Гегелем, навіть сам спосіб творення тексту має певний вплив на форму та зміст цієї словесної гри. Я вже не кажу про прагнення публічними філософськими роздумами домогтися професорського звання чи опублікувати книгу.

Проте навіть у Швеції чи Сполучених Штатах це дає різний ефект. Коли ж, особливо в контексті вимог ВАКУ, говорити про Україну, то неважко переконатися, що *філософія* як така й українська академічна «філософія» – речі важко сумісні; ось вам і такий собі невідомий Заходів гіперконтекст!

Так чи інакше, але філософські тексти, особливо полемічні переклади, що спрямовані «про» чи «contra», хоч-не-хоч, а сприймаються через низку «призм» реальної свідомості учасників філософських розмислів – такої собі «гуманітарної толоки». Утім текст (хоча й не будь-який) містить щось нерелятивне, постійне, присутнє і у свідомості автора, і у свідомості аудиторії. Що саме – це, зокрема, й є проблемою для всіх філософів – від Античності до Постмодерну.

Але! Аби стати вічним, Слово має пролунати вчасно. Перекладена групою фахівців *Інституту філософії НАНУ* книга «*Після філософії: кінець чи трансформація?*» у контексті поточних подій має вигляд такої собі «осетрини другої свіжості», адже оригінал, використаний для перекладу, вийшов друком у США ще 1986 року, а тексти, що туди увійшли, писані, переважно, ще раніше.

Якщо ж зважати, що після написання текстів і першої публікації цієї книги впали Берлінський мур і «залізна завіса», було проголошено і скасовано «кінець історії», а у більшості західних інтелектуалів зникло захоплення ідеологією марксизму й ідеологією нічим не обмеженого ринку, то залишається поспівчувати тим із нас, хто не читає англійською і не має вільного доступу до західних джерел. Саме вони й можуть тішитися з перекладу «*Після філософії...*», але – попри все – «осетрину другої свіжості» таки не випадає сприймати за останнє слово західної думки.

Хоч би там як, усе ж цікаво читати про те, як провідні західні філософи бачили соціокультурну місію і роль філософії (чи, пак, «*післяфілософії*») у зниклому «воєнному» – у сенсі «холодної війни» – західному світі. Світі, якого давно вже немає, і який у певних вимірах не ближчий до нинішнього дня, ніж Захід початку минулого століття. Отож, ідеться про своєрідну «археологію філософського знання».

Цікаво, що в той чи інший спосіб мову про «*кінець філософії*» вели всі автори зібраних у книзі текстів. Проте навіть при цьому їх значно більше цікавили проблеми метафізики, співвідношення вічного і буденного. Інша річ, що інколи авторами книги відкидається Гайдеггерівська теза про людину як пастиря Буття, а часом навіть й останнє. Власне, деякі несамовиті адепти *Постмодерну* (представлені, радше, в особі «учнів» із пострадянських теренів) сьогодні постулюють сферою дії філософії чи то За-буття, чи то Не-буття. Що ж, порівняно з такою філософією навіть автентичний марксизм має вигляд вельми цікавого проекту.

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ

***Після філософії: кінець чи трансформація?* / Переклад за редакцією В.В.Ляха. – К.: Четверта хвиля. – 2000. – 432 с.**

Рецензована книга – неординарна подія в осмисленні новітнього перелому в розвитку світової філософії. Чудово, що хоч і з великим запізненням цю книгу перекладено українською мовою. Світ уже майже тридцять років осмислює постмодерністські тенденції у філософії, культурі, науці. Щодо нас, то ми все ще не сприймаємо постмодерн як щось таке, що є серйозною альтернативою академічній філософії. Здійснюються лише боязкі спроби знайти точки дотику філософського постмодерну й «старих» шкіл.

Головна цінність рецензованої книги полягає в тому, що вона пропонує читачеві широку панораму постмодерних та постметафізичних течій, ініціатори яких висловлюють радикально-критичні оцінки нинішнього стану світової філософії, захищають різні проекти «*деконструкції*» академічної